

m.remissvar@regeringskansliet.se

kopia:

m.rattssekreteriatet@regeringskansliet.se,

bjorn.thews@regeringskansliet.se,

gerda.kinell@regeringskansliet.se

Promemoria, Särskilda bestämmelser om förprovning av ändring av avloppsreningsverksamhet

Diarienummer M2021/02448

Bakgrund

Regeringskansliet har remitterat en promemoria med förslag om tillfälliga regeländringar. Reglerna ska gälla mellan den 1 mars 2022 och den 30 juni 2023. Syftet är att möjliggöra brådskande och tillfälliga ändringar av verksamheten vid tillståndsprövade avloppsreningsverk i samband med bristande tillgång på kemikalier för rening av avloppsvatten. Då ska verksamhetsutövaren kunna ställa om reningen under en övergångstid utan hinder av tillståndsplikt. En anmälan till tillsynsmyndigheten ska räcka.

Svenskt Vattens synpunkter

Svenskt Vatten välkomnar initiativet till utredningen och förslagen. Det är mycket viktigt att underlätta driften vid kommunala avloppsreningsverk om det uppstår en brist på reningskemikalier så att miljön och människors hälsa kan skyddas utan hinder av byråkrati.

Vi stödjer förslagen till regeländringar men anser att regeringen även bör lägga till en tredje punkt i 4 kap. 11 § vattenförvaltningsförordningen. Punkten bör medge rätt för avloppsanläggningar som omfattas av lagen om allmänna vattentjänster¹ att få avvika från Weserreglernas förbud i 5 kap. 4 § miljöbalken mot att försämra eller äventyra recipientens status när en sådan kemikaliebrist uppstått som avses i förslaget till 5 a§ i 1 kap. miljöprövningsförordningen.

När det är brist på sådana kemikalier för rening av avloppsvatten från en tätort så försämras eller äventyras recipientens status ännu mer om tillsynsmyndigheten, trots brådskande omständigheter, tvingas förbjuda en nödvändig omställning av ett avloppsreningsverks drift.

Vi utgår från att tiden förlängs till efter den 30 juni 2023 om det behövs.

¹ formulering i 28 kap. 1 § miljöprövningsförordningen

Motivering

Det framgår av konsekvensutredningen att Regeringskansliet utgått från att EU:s ramdirektiv för vatten (RDV) ska tillämpas fullt ut vilket därmed inkluderar förbudet i 5 kap. 4 § miljöbalken mot att försämra eller äventyra recipientens status.

Skilj mellan olika slags avloppsvatten

Svenskt Vatten anser att det är viktigt att tydligare än som görs skilja mellan avloppsvatten från tätorter och avloppsvatten från industriella anläggningar.

Eftersom livet i en tätort inte kan stoppas eller begränsas fortsätter stora volymer orenat avloppsvatten att flöda därifrån dygnet om, året runt. Dessutom är totalvolymererna industriellt avloppsvatten² som ska renas mindre än avloppsvolymererna från Sveriges tätorter³. Detta får konsekvenser för miljön vid en brist på reningskemikalier.

Trots att flödena från tätorterna inte går att stoppa vid kemikaliebrist kan tillsynsmyndigheten av formella skäl ändå bli skyldig att förbjuda fortsatt drift av tätortens miljöskyddande reningsverk som följd av förbudet i 5 kap. 4 § miljöbalken. Bestämmelsen tar inte hänsyn till att den anmälda ändringen av driften handlar om en brådskande och tidsbegränsad omställning orsakad av omständigheter som den som driver reningsverket inte kunnat råda över.

EU:s regler bör inte få hindra

Krav på utsläpp av tätorters avloppsvatten regleras i EU:s avloppsdirektiv (AvlD) medan EU:s industriutsläppsdirektiv reglerar krav på utsläpp av avloppsvatten från stora industrier.

Det framgår av artiklarna 4 (genom hänvisningen i punkten 3 till bilaga 1 B4) och 7 (genom hänvisningen till artikel 2.9) i AvlD att driften vid de kommunala avloppsreningsverken ska säkerställas så att krav i andra EU-direktiv på recipientens miljö kvalitet kan uppfyllas. Direktivets krav gäller alla kommunala reningsverk oavsett storlek. Svenskt Vatten anser att driften säkerställs bäst när reningsverk för tätorter får ställas om vid kemikaliebrist utan att den omställda driften riskerar förbud.

² Sveriges industri släpper ut ca 0,8 miljarder m³ renat avloppsvatten/år från processer och sanitära installationer enligt [SCB, Industrins vattenanvändning 2020 Uttag, användning och utsläpp av vatten i industrisektorn MI16 Industrins vattenanvändning 2020A01](#)

³ Enligt SCB statistiska meddelande [MI 22 SM 2001](#) renas ca 1,1 miljarder m³ avloppsvatten/år från tätorter.

RDV och lagändringen i miljöbalken efter EU-domstolens s.k. Weserdom är tyvärr inte kompatibel med skyldigheten att skydda vattenmiljön genom att bygga och driva effektiva avloppsreningsverk. Svenskt Vatten har länge påpekat regelproblemet och flera ännu pågående rättsfall har hittills verifierat att reningsverk riskerar förbud. Men vi anser att brådskande och nödvändiga driftförändringar av force majeurekaraktär ändå bör kunna tillåtas även om sådana situationer inte uttryckligen regleras i RDV och miljöbalken.

Vid brist på reningskemikalier går det inte att utesluta att en omställd drift i enskilda fall kan komma i konflikt med Weserreglernas förbud mot att äventyra recipientens status eller riskera att försämra statusen under en troligen kortvarig men ändå inte tydligt angiven kalendertid. Riskerna är störst vid våra mest effektiva reningsverk. De är effektiva för att de använder reningskemikalier och för att miljön där de finns är känslig. En omställning av ett sådant reningsverk kan sällan bli till det bättre.

Som framgår av Regeringskansliets promemoria ska myndighetens beslut avse krav för driften under en begränsad tid. Även om den omställda driften skulle äventyra eller i sämsta fall försämra statusen tillfälligt blir skadan mindre jämfört med om driften förbjuds. Ett förbud kan i sämsta fall omöjliggöra att hämta in skadan så att miljö kvalitetsnormen kan följas till 2027, men om driften får fortsätta kan skadan begränsas så att EU:s direktiv lättare kan följas.

Regeringen har redan ett bemyndigande

Regeringens bemyndigande i 5 kap. 6 § miljöbalken att meddela undantag från försämrings- och äventyrandeförbudet tar fasta på allmänna intressen när det finns särskilda skäl för undantag. Bemyndigandet är inte uttryckligen begränsat till genomförande av EU-rätten varför det bör vara tillämpligt för brådskande situationer när kommunala avloppsreningsverk inte kan rena avloppsvatten för att det råder brist på reningskemikalier.

En rätt enligt 4 kap. 11 § vattenförvaltningsförordningen att få avvika från försämringsförbudet är redan villkorad på lämpligt sätt i 12 § punkt 2.

Elisabeth Unell
Ordförande
Svenskt Vatten AB:s styrelse

Pär Dalhielm
VD
Svenskt Vatten AB